

LIPERIN SEURAKUNTA**TALOUSARVION 2027 JA TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAN
2027–2029 LAADINTAOHJEET****1. Yleistä**

Kirkkojärjestyksen mukaan seurakunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio sitoo hallintoelimiä, työaloja ja toimintayksiköitä sekä henkilöstöä ja on samalla näiden valvonnan väline. Talousarvion hyväksyy kirkkovaltuusto.

Vuosina 2016–2018 Liperin seurakunnan kirkollisverotulot pienenevät yhteensä n. 8 %. Vuonna 2019 kirkollisverotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 2,3 %. Pandemian ensimmäisenä vuonna 2020 kirkollisverotulot pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna vain 0,2 %. Vuonna 2021 kirkollisverotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 2,5 %. Vuonna 2022 kirkollisverotulot pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna 0,9 % (Liperi ja Heinävesi yhteenlaskettuna). Vuonna 2023 verotulot kasvoivat sote-verouudistuksen seurauksena peräti 11,1 %, minkä selittää se, ettei Liperin seurakunta, kuten useimmat muutkaan seurakunnat eivät alentaneet veroprosenttejaan vuodelle 2023 Kirkkohallituksen suosituksen mukaisesti. Veroprosentin pitämisellä ennallaan haluttiin varautua tuleviin investointeihin sekä kasvaviin käyttötalouden menoihin. Vuonna 2024 verotulot kasvoivat 8,1 % lähinnä ennakoitua suuremman joulukuun tilityksen vuoksi. Vuonna 2025 kirkollisverotulot pienenevät 1,7 % vuoteen 2024 verrattuna. On arvioitu, että vuosia jatkunut kirkon jäsenmäärän väheneminen alkaa näkyä kirkon verotuloissa enenevissä määrin viimeistään 2040-luvun alussa.

Talousarvion laadinnassa on syytä kriittisesti tarkastella eri menokohteita ja ennen kaikkea pidättäytyä uusista varsinkin pysyvistä menoista. Vuoden 2027 talousarviossa palvelujen ostojen ja tarvikehankintojen tulee olla enintään vuoden 2026 tasolla. Jos vuoden 2026 talousarviossa on ollut jokin normaalia poikkeava menoerä, kyseinen summa tulee vähentää edellisessä lauseessa mainitusta vuoden 2026 tasosta.

Verotulojen osalta ja näin ollen pääosin koko tulopuolen osalta vuosien 2027–2029 suunnittelu perustuu nykyiseen 1,6 %:n suuruiseen tuloveroprosenttiin.

Henkilöstömenoista on ohjeet kohdassa 4.

Tukipalvelujen (yleishallinto ja kiinteistötoimi) nettomenot tullaan jatkossakin siirtämään sisäisten vuokrien ja vyörytysten kautta seurakunnan perustehtäville (seurakuntatyö ja hautaustoimi). Nämä sisäiset tulot ja menot sekä laskennalliset erät eivät ole ulkoista rahan käyttöä.

2. Toiminnallinen tavoite

Seurakunnan toimintaa ohjataan käyttötalousosan suunnitelmien avulla. Talousarvion käyttötalousosassa kirkkovaltuusto hyväksyy toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot tehtävien hoitamiseen.

Toiminnallinen tavoite on valtuuston talousarviossa tehtäväalueelle tehtäväkohtaisesti hyväksymä määrärahan käyttötarkoitusta, seurakunnan palvelujen määrää tai laatua tai toiminnan kehittämissuuntaa ohjaava tavoite.

Toiminnalliset tavoitteet asetetaan määrä-, laatu-, taloudellisuus- ym. tavoitteina sen mukaan, mitä eri tehtävissä katsotaan tarkoituksenmukaiseksi ja mahdolliseksi käyttä. Tavoitteet johdetaan seu-

rakunnan strategiasta sekä seurakunnan tai sen tehtäväalueen toiminta-ajatuksesta ja asetetaan tunnuslukuina, jos mahdollista. Tavoitteet voidaan asettaa myös sanallisesti. **Tavoitteet on kuitenkin asetettava siten, että niiden toteutumista voidaan arvioida.**

Tavoiteasetannassa tulee uutena asiana huomioida v. 2026 hyväksytyn ympäristöohjelman tavoitteet!

Määrälliset tavoitteet kuvaavat vain pieneltä osin sitä toimintaa mitä seurakunta tekee. Tärkeintä seurakunnan toiminnassa ovat ne vaikutukset, joita seurakunnan työllä on. Toiminnalle kuitenkin voi ja pitääkin asettaa myös määrällisiä tavoitteita.

Seurakunnassa on paljon sellaisia toimintoja, joihin määrällisiä tavoitteita on erittäin vaikea soveltaa tai määrälliset tavoitteet eivät yksinkertaisesti sovi kuvaamaan toimintaa. Tällöin on perusteltua käyttää sanallisia ja laadullisia tavoitteita tai päämääriä.

Tavoitteiden toteutumista tulee seurata talousarviovuoden aikana. Lopullinen toteutuminen arvioidaan toimintakertomuksessa tilinpäätöksen yhteydessä.

Toiminnallisia tavoitteita voivat olla esimerkiksi seuraavantyyppiset tavoitteet:

- Jumalanpalveluksen suunnittelussa on työntekijöiden lisäksi ainakin yksi seurakuntalainen.
- Kaikki työmuodot osallistuvat vuorollaan jumalanpalveluksen valmisteluun.
- Kerran kuukaudessa jumalanpalvelus on jonkin alueen tai järjestön tai erityisryhmän kanssa suunniteltu.
- Siunaustoimitukset järjestetään siten, että kanttori voi osallistua ainakin joka toiseen muistotilaisuuteen.
- Toimituskeskusteluihin varataan aikaa vähintään tunti.
- Talvella järjestetään yksi rippikoulu ja kesällä kuusi rippikoulua. Rippikouluilla pyritään tavoittamaan 95 % ko. ikäluokasta.
- Luodaan nuorisotyön/diakoniatyön/vanhustyön arviointijärjestelmä.
- Diakoniatyössä keskusteluun pääsee x päivän sisällä.
- Perhetyötä varten perustetaan eri työmuotoja edustava yhteistyöryhmä, jonka toimintaa arvioidaan.
- Järjestetään vähintään xx nuorisokerhoa/konserttia/keskustelutilaisuutta vuoden aikana.
- Kehitetään alueellista yhteistyötä x asiassa kunnan kanssa.
- Yhteistoimintaa naapuriseurakuntien kanssa lisätään esim. lapsityön/taloushallinnon/rippikoulujen/sijaisuuksien hoidon osalta.
- Koululais- ja opiskelijatyötä lisätään yhteistyönä oppilaitosten kanssa. Tavoitteena on xx kohtaamiskertaa työntekijää kohden vuodessa.
- Seurakunta toimii esimerkkinä ympäristöasioissa.
- Työpisteittäin järjestetään kerran kuukaudessa kaikkien siellä toimivien yhteistyökokous.
- Vihreät riparit -materiaalia käytetään rippikoulutyössä.
- Yhdenmukaistetaan lajittelua kaikissa toimipaikoissa.

3. Käyttötalousosa

Ohjeen viidennellä sivulla on edellisen vuoden kaltainen malli, **jonka mukaisesti työalojen tulee antaa omat talousarvio- sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaesityksensä.**

Esitykset tulee toimittaa **taloustoimistoon 16.10.2026 mennessä.**

Johtokunnat tai viranhaltijat kokoavat ja käsittelevät työalojen esitykset seuraavasti:

- Kirkkoherra: Kirkkovaltuusto, Tilintarkastus, Kirkkoneuvosto, Kirkonkirjojenpito, Kirkkoherranvirasto

- Talouspäällikkö: Talous- ja henkilöstöhallinto, Muu yleishallinto, Hautaustoimi, Kiinteistötoimi
- Julistustyön johtokunta: Jumalanpalveluselämä, Hautaan siunaaminen, Muut kirkolliset toimitukset, Aikuistyö, Muut seurakuntatilaisuudet, Tiedotus ja viestintä, Musiikkitoiminta, Sielunhoito, Lähetys, Muu seurakuntatyö
- Kasvatustyön johtokunta: Päiväkerhotyö, Pyhäkoulutyö, Varhaisnuorisotyö, Partio toiminta, Rippikoulutyö, Nuorisotyö, Perhekerhotyö
- Palvelutyön johtokunta: Diakoniatyö, Perheneuvonta, Sairaalasielunhoito, Yhteiskunnallinen työ, Kansainvälinen diakoniatyö

Talousarvioon 2027 muutetaan kustannuspaikkarakennetta hieman. Esim. päiväkerhotyö, pyhäkoulutyö ja perhekerhotyö yhdistetään varhaiskasvatukseksi sekä varhaisnuorisotyö, partio ja nuorisotyö yhdistetään nuorisotyöksi.

Lähtökohtana vuosien 2027–2029 suunnittelulle on kirkkovaltuuston hyväksymä kuluvan vuoden talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2026–2028.

Ensi vaiheessa on tärkeintä miettiä työalan toiminnallisia tavoitteita ja tunnuslukuja, verrata niitä aikaisempaan suunnitelmaan ja tehdä tarkennuksia.

Meno- ja tulotililista, johon entiseen tapaan merkitään meno- ja tuloeuot **kymmenen euron tarkkuudella**, toimitetaan tämän ohjeen mukana.

Korostettakoon vielä kerran toiminnallisten tavoitteiden ja tunnuslukujen merkitystä.

4. Henkilöstömenot

Nykyinen Kirkon virka- ja työehtosopimus on voimassa 29.2.2028 saakka. Yleisen palkkausjärjestelmän mukaan määriteltyä viranhaltijan ja kuukausipalkkaisen työntekijän täyden työajan mukaista peruspalkkaa tarkistetaan 2,2 prosentin yleiskorotuksella 1.2.2027 lukien. Yleisen palkkausjärjestelmän kokemussisätaulukkoa tarkistetaan 1.2.2027 lukien 2,2 prosentilla.

Suorituslisä muuttuu 1.1.2027 lukien pysyväksi varsinaisen palkan henkilökohtaiseksi osaksi heille, joille se päätetään myöntää vuoden 2026 arvioinnissa. Nämä 1.1.2027 lukien maksettavat pysyvät suorituslisät maksetaan ilman eri määräystä eikä niitä oteta huomioon, jos suorituslisäjärjestelmään osoitetaan uusia varoja.

Vakinaisen henkilöstön osalta henkilöstömenot lasketaan taloustoimistossa. Kesätyöntekijöiden ja muiden tilapäisten työntekijöiden (esim. leiri-isot ja kerhonohjaajat) osalta työalojen tulee ilmoittaa henkilöiden määrä, tehtävänimike, arvioitu työssäoloaika ja maksettavan palkkion suuruus.

Matkakustannukset-tilille (437000) merkitään arvio ns. normaaleista matkakuluista. Vakinaisten palkat -tilille (401000) merkitään arvio leiripäivärahoista.

5. Tavara- ja tarvikehankinnat sekä palvelujen ostot

Kalustemäärärahaesitykset ja muut suuremmat tarvikemäärärahaesitykset sekä palvelujen ostot on eriteltävä hankkeittain ja ne tulee myös perustella.

6. Leiri- ja retkimenot

Leirien ja retkien osalta ilmoitetaan leirien ja retkien lukumäärät, ajankohdat, retkikohteet, arvioidut osallistujamäärät, kustannukset sekä osallistujilta perittävät korvaukset.

Työalan veloittamat leirien ja retkien osallistumismaksut merkitään talousarvion tulotileille ”Leirimaksut” (318000) tai ”Retki- ja kurssimaksut” (319000) tulokohteen mukaan.

Kuoringassa pidettävien leirien ja Kuoringan muun käytön osalta ks. luku 7.

Mikäli leiri pidetään muualla kuin Kuoringassa, määrärahat varataan tileille ”Matkakustannukset (ulkop.)” (437200), ”Ravitsemuspalvelut muut” (437700) tai ”Kuljetuspalvelut” (438500) menokohteesta riippuen.

7. Omien kiinteistöjen käyttö

Jotta kiinteistötoimen nettomenot voidaan mahdollisimman totuudenmukaisesti kohdentaa oikein, on tärkeää, että jokainen työala arvioi miten tulee käyttämään vuoden aikana seurakunnan kiinteistöjä. Ns. säännöllisen toiminnan osalta arviointi on helppoa – myös muu kiinteistöjen käyttö on melko helposti arvioitavissa, jos toiminnan suunnittelu on muuten kunnossa. Sivulla 6 on arviointia helpottamaan lomake, joka tulee palauttaa **30.9.2026 mennessä**.

Kiinteistöjen sisäisen laskutus tehdään taloustoimistossa.

8. Muuta

Edellä kohdissa 4, 5 ja 6 mainitut menot ja tulot tulee siis eritellä ja perustella ohjeiden mukaan. Myös kaikista muista määrärahoista ja tuloarvioista kannattaa laatia lyhyet perustelut, joista käy ilmi mihin määräraha tai tuloarvio liittyy. Perustelut ovat ennen kaikkea työalan itsensä hyödyksi.

30.9.2026 mennessä tulee ilmoittaa myös esitykset **koulutussuunnitelmaan 2027** (ks. s. 7). Lomakkeen voi korvata koulutusta koskevalla tulosteella Henkilöstökoulutuskalenterista 2027.

Tämä ohje sivujen 5–7 lomakkeet mukaan lukien löytyvät verkosta kansioista S:\Yhteiset\Talousarvio2027 ja siitä tiedosto TA2027OHJE.

Kirkkoneuvosto on hyväksynyt nämä laadintaohjeet kokouksessaan 25.8.2026.

TYÖALA _____

Työalan tehtävä (=miksi työala on olemassa seurakunnassa):

Työalan toiminnan ja talouden painopisteet ja tärkeimmät tavoitteet sekä tunnusluvut vuonna 2027:

Suunnitelma 2028–2029:

TYÖALA _____

Arvio seurakunnan kiinteistöjen käytöstä v. 2027 (esim. yksi kerho = yksi käyttökerta, viiden päivän leiri = viisi käyttökertaa, jumalanpalvelus = yksi käyttökerta, kuoroharjoitus = yksi käyttökerta)

KIINTEISTÖ	TOIMINTA (esim. päiväkerho, rippileiri, jumalanpalvelus)	KÄYTTÖKERTOJA v. 2027 (lukumäärä)
Liperin kirkko		
Viinijärven kirkko- srk-talo / kota		
Heinäveden kirkko		
Petruman kappeli		
HerranKukkaro		
Ylämyllyn srk-talo		
Heinäveden srk-koti		
Karvion srk-koti		
Kuoringan leirikes- kus / sauna / kota		
Pappila-virastotalo		

LIPERIN SEURAKUNTA

Esitykset koulutussuunnitelmaan 2027:

Koulutuksen nimi, ajankohta, paikka
ja järjestäjät

Osallistujan nimi:

Koulutuksen kustan-
nukset:

- osallistumismaksu
- majoitus/täysihoito
- matkat
- päivärahat